

Sygn. akt V CSK 249/20

POSTANOWIENIE

Dnia 19 marca 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marcin Krajewski

w sprawie z powództwa Skarbu Państwa - Prezydenta W. przeciwko J. K.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 19 marca 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 25 października 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

odrzuca skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 października 2019 r. Sąd Apelacyjny w (...) zmienił wyrok Sądu Okręgowego w W. z 23 marca 2015 r. w punkcie I w ten sposób, że uchylił nakaz zapłaty wydany przez Sąd Okręgowy w W. i zasądził od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa-Prezydenta W. kwotę 60.000 zł wraz z ustawowymi odsetkami, oddalając powództwo w pozostałym zakresie (punkt 1). W części oddalającej powództwo wyrok zaskarżył powód Skarb Państwa-Prezydent W., reprezentowany przez radcę prawnego E. F.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlegała odrzuceniu z uwagi na brak zdolności postulacyjnej zastępującego Skarb Państwa pełnomocnika.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (dalej: „ustawa o PGSP”) w brzmieniu obowiązującym w chwili

wniesienia powództwa i powstania stanu zawisłości sporu między stronami, w sprawach, w których wartość przedmiotu sporu nie przewyższała kwoty 1.000.000 zł, oraz w których z mocy odrębnych ustaw prawa lub interesy Skarbu Państwa reprezentowały organy lub jednostki organizacyjne stanowiące odpowiednie *statio fisci*, czynności w sprawie podejmowały organy tych podmiotów. Wówczas Prokuratoria Generalna z urzędu lub na wniosek podmiotu reprezentującego Skarb Państwa mogła przejąć zastępstwo procesowe w każdej z ww. spraw, jeżeli wymagała tego ochrona ważnych praw lub interesów Skarbu Państwa (art. 9 ust. 2 ustawy o PGSP).

Art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2016 r. o Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej (dalej: „ustawa o PGRP”) przewiduje, że wyłączne zastępstwo Skarbu Państwa przed Sądem Najwyższym sprawuje Prokuratoria Generalna Rzeczypospolitej Polskiej. Tożsama regulacja wynikała z obowiązującego od 1 stycznia 2006 r. art. 4 ust. 1 pkt 1 ustawy o PGSP. W sytuacji zatem, gdy zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną w sprawie prowadzonej przed sądem powszechnym z mocy przywołanych wyżej przepisów - a tym samym w niniejszej sprawie - było nieobowiązkowe, to postępowaniu przed Sądem Najwyższym udział Prokuratorii Generalnej jako zastępcy procesowego Skarbu Państwa był zawsze obligatoryjny.

Zauważyć przy tym należy, że dopiero art. 8b ust. 5 ustawy o PGSP w brzmieniu obowiązującym od 12 czerwca 2009 r. wprowadzał zasadę, że w przypadku przekazania podmiotowi reprezentującemu Skarb Państwa do prowadzenia sprawy, w której zastępstwo procesowe Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną było obowiązkowe, podmiot ten wykonywał zastępstwo procesowe Skarbu Państwa również przed Sądem Najwyższym. Nowelizacja ta rozszerzyła obowiązkowe zastępstwo Skarbu Państwa przez Prokuratorię Generalną do spraw rozpoznawanych w pierwszej instancji przez sąd okręgowy (art. 8 ust. 1 pkt 1 ustawy o PGSP w powyższym brzmieniu), w których Prokuratoria Generalna, za zgodą lub na wniosek podmiotu reprezentującego Skarb Państwa mogła przekazać temu podmiotowi do prowadzenia sprawę z opisanym na wstępie skutkiem (art. 8b ust. 1 pkt 1 ustawy o PGSP w powyższym brzmieniu). Zmiany te pozostają jednak bez wpływu na rozstrzygnięcie niniejszej sprawy z uwagi na treść

przepisów międzyczasowych (art. 2 ustawy z dnia 19 marca 2009 r. o zmianie ustawy o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa).

W tej sytuacji należało uznać, że Skarb Państwa nie mógł być reprezentowany przed Sądem Najwyższym przez radcę prawnego ustanowionego przez działającego w imieniu Skarbu Państwa Prezydenta W., a wyłącznie przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej. Zauważyć przy tym należy, że wywołane skargą kasacyjną powoda postępowanie jest drugim postępowaniem kasacyjnym w niniejszej sprawie. Na skutek skargi kasacyjnej pozwanej z 8 września 2016 r., Sąd Najwyższy wyrokiem z 29 września 2017 r. w sprawie V CSK 618/16 uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z 2 marca 2016 r. Zastępstwo w tej sprawie, stosownie do art. 4 ust. 1 pkt 1 i art. 15 ustawy o PGSP sprawowała radca Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa A. W., która złożyła w tej sprawie odpowiedź na skargę kasacyjną (k. 506-524). Ponowne rozpoznanie sprawy przez Sąd Apelacyjny i częściowe uwzględnienie zaskarżonym wyrokiem apelacji pozwanej otwierało Skarbowi Państwa termin do wniesienia skargi kasacyjnej. Jednakże zdolność postulacyjna przed Sądem Najwyższym przysługiwała w niniejszej sprawie, zarówno na gruncie ustawy o PGSP, jak i ustawy o PGRP, wyłącznie Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, co skutkuje odrzuceniem skargi kasacyjnej wniesionej przez radcę prawnego jako niedopuszczalnej *a limine* (zob. post. SN z 4 października 2019 r., III CZ 33/19; post. SN z 4 kwietnia 2018 r., V CSK 279/17; post. SN z 14 stycznia 2014 r., II PK 98/13, OSNP 2015, nr 3, poz. 37; post. SN z 31 sierpnia 2006 r., I CZ 47/06, OSNC 2007, nr 5, poz. 75; post. SN z 30 sierpnia 2006 r., I CSK 192/06).

Z tych przyczyn orzeczono jak w sentencji na podstawie art. 398⁶ § 2 i 3 k.p.c.

O kosztach postępowania Sąd Najwyższy nie orzekał, zważywszy, że wniosek o zasądzenie kosztów zastępstwa adwokackiego pełnomocnik pozwanej z urzędu złożył wyłącznie na wypadek odmowy przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz oddalenia skargi kasacyjnej. Co więcej, złożony wniosek nie mógł być uwzględniony nawet w wypadku wydania takich orzeczeń, gdyż pełnomocnik z urzędu wnosił o zasądzenie kosztów na swoją rzecz. Tymczasem zaś koszty

procesu stanowiące wynagrodzenie pełnomocnika ustanowionego z urzędu dla strony, która wygrała proces, sąd zasądza na rzecz tej strony (zob. m.in. post. SN z 8 września 1982 r., I CZ 83/82), a pełnomocnik z urzędu może jedynie ściągnąć sumę kosztów na podstawie art. 122 § 1 k.p.c.

ke